

Protokół

z 27. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Polski, które odbyło się 25 października 2006 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1.).

Obrady prowadziła prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska, wiceprzewodnicząca Komisji, zgodnie z następującym porządkiem:

1. Przyjęcie porządku obrad
2. Przyjęcie protokołu z 26. posiedzenia Komisji
3. Omówienie i ustalenie nazw geograficznych dla Antarktyki
– przyjęcie zaproponowanych zmian egzonimów
4. Dokończenie omawiania nazw geograficznych Rosji
5. Wolne wnioski

Ad.1. Wiceprzewodnicząca przywitała członków Komisji oraz poinformowała, że Przewodniczący nie mógł uczestniczyć w posiedzeniu ze względów zdrowotnych. Następnie poprosiła o przyjęcie porządku obrad – członkowie Komisji przyjęli go przez akklamację.

Ad.2. Do protokołu z 26. posiedzenia zastrzeżenia zgłosił A. Czerny. Wg niego inaczej sformułowane powinno zostać ustalenie, które Komisja przyjęła w sprawie pisowni nazw mórz – powinno być ono paralelne z ustaleniami słownikowymi. A. Czerny zaproponował jednocześnie następujące sformułowanie: **W dwuwyrazowych nazwach mórz wielką literą pisze się zarówno pierwszy człon nazwy (wyraz "Morze"), jak i drugi człon, także wtedy, gdy jest on rzeczownikiem nie odmieniającym się, np. *Morze Beringa*, *Morze Karaibskie*, *Morze Marmara*, *Morze Timor*. Reguła ta nie odnosi się do jednowyrzowych nazw mórz: *Adriatyk* i *Baltyk*.** Komisja zgodziła się z tą propozycją, z tym, że forma tego ustalenia nie będzie zmieniana w protokole z 26. posiedzenia tylko będzie zawarta w protokole z bieżącego posiedzenia, tak by na kolejnym posiedzeniu jeszcze raz można było przeanalizować to sformułowanie. A. Czerny zgłosił również zastrzeżenia co do nieprzyjęcia przez Komisję egzonimu *Góry Birmańskie* – wg niego nazwa ta jest w polskiej literaturze używana i odnosi się do systemu górskiego rozciągającego się pomiędzy Himalajami a Zatoką Bengalską. Zagadnienie to wywołało dyskusję, którą przerwała E. Wolnicz-Pawłowska stwierdzając, że kwestę istnienia lub nieistnienia tych gór powinni rozstrzygnąć między sobą geografowie, a Komisja na temat wprowadzenia egzonimu już wypowiedziała się, więc zbędne są obecnie wszelkie dyskusje. Następnie protokół z 26. posiedzenia Komisji przyjęto jednogłośnie, po wprowadzeniu drobnych korekt językowych.

Ad. 3. Członkowie Komisji wraz z materiałami na bieżące posiedzenie otrzymali wykaz nazw z obszaru Antarktyki oraz propozycje zmian w egzonimach tego obszaru. M. Zych przedstawił w skrócie wykaz nazw Antarktyki, który, zgodnie z założeniami, ma być zeszytem

8. „Nazewnictwa geograficznego świata” wydawanego przez Komisję. Wykaz zawiera nazewnictwo z obszaru Antarktydy i wysp przyległych leżących na południe od 60°S oraz nazewnictwo Francuskich Terytoriów Południowych i Antarktycznych, Georgii Południowej i Sandwicha Południowego, wyspy Gough będącej częścią terytorium Święta Helena, wyspy Macquarie będącej częścią Australii, Wyspy Bouveta, Wysp Heard i McDonalda oraz Wysp Księcia Edwarda będących częścią Republiki Południowej Afryki. Dodatkiem do opracowania jest wykaz nazw nadanych przez Polaków w czasie wypraw polarnych od 1978 roku i zatwierdzone przez Scientific Committee on Antarctic Research.

Następnie rozpoczęto omawianie proponowanych zmian egzonimów. Na początku postanowiono przyjąć nazwy *Antarktyda Argentyńska* i *Chilijskie Terytorium Antarktyczne* dla dwóch obszarów roszczeń terytorialnych na Antarktydzie (jednogłośnie). Za dodaniem tych zmian był również Z. Obidowski z MSZ, który dodatkowo wyjaśnił, że Polska, zgodnie z Traktatem Antarktycznym z 1959 roku, uważa, że wszelkie roszczenia terytorialne do terenów położonych na południe od 60°S są wewnętrzną sprawą państw wysuwających te roszczenia, a Polska nie zajmuje wobec tych roszczeń stanowiska.

Następnie przyjęto nazwę *Polska Stacja Polarna im. Henryka Arctowskiego* jako pełną oficjalną nazwę stacji. Ponieważ miał to być trzeci egzonim dla tej stacji, dyskutowano, czy jest sens go wprowadzać. Jednak przeważały argumenty za tym, że jako nazwa oficjalna powinien być przyjęty, co też, jednogłośnie, uczyniono. Również jednogłośnie przyjęto nazwy stacji: *Mirnyj*, *Nowołazariewskaja* i *Wostok* oraz, przy 11 głosach za, 1 przeciw i 1 wstrzymującym się, egzonim *Wielki Mur* dla stacji chińskiej. A. Markowski zastanawiał się, czy nie lepszym egzonimem dla stacji byłby *Mirny*, gdyż odmiana nazwy *Mirnyj* może budzić wątpliwości. Jednak po konsultacjach ustalono, że nazwa *Mirnyj* w dopełniaczu przyjmuje postać *Mirnego*.

Po wyjaśnieniach A. Czernego nie głosowano ewentualnej zmiany egzonimu *Ziemia Enderby* na *Ziemia Enderby'ego* – nazwa ta pochodzi nie od nazwiska, lecz od nazwy firmy finansującej wyprawę. Dodano natomiast (12 głosów za, 0 przeciw, 2 wstrzymujące się) nazwę *Ziemia Adeli* dla regionu (wcześniej Komisja identyczny egzonim przyjęła dla jednostki administracyjnej). A. Karp zgłosił wątpliwości co do egzonimu *Ziemia Coatsów* – wg niego należy wyjaśnić czy powinna w tej nazwie być liczba mnoga. Do wyjaśnienia tej kwestii zobowiązał się M. Zych*. S. Kacieszczenko zastanawiała się natomiast czy nie należałoby wprowadzić egzonimu *Ziemia Jerzego V* dla endonimu *George V Land*, jednak Komisja nie zajęła się tą propozycją.

Dla nazw mórz wprowadzono egzonimy: *Morze Davisa*, *Morze Kosmonautów*, *Morze Króla Haakona VII*, *Morze Mawsona*, *Morze Scotia*, *Morze Somowa* i *Morze Wspólnoty* (jednogłośnie). Dyskusyjna była jedynie kwestia wprowadzenia egzonimu *Morze Scotia*. Nazwa tego morza pochodzi od nazwy statku, dlatego zastanawiano się, czy polski egzonim

* Nazwa została wprowadzona w 1904 roku w formie *Coats' Land* przez Szkocką Narodową Ekspedycję Antarktyczną na cześć braci Jamesa i Andrew Coatsów – głównych sponsorów wyprawy. W późniejszym czasie zapis nazwy zmodyfikowano na *Coats Land* (bez apostrofu), zatem polska nazwa jest jak najbardziej poprawna [przyp. M. Zych].

nie powinien brzmieć *Morze Scotii*. Jednak ustalono, że nazwy statku „Scotia” nie należy odmieniać, zatem nazwa morza pozostała w proponowanej wcześniej formie. Komisja postanowiła również zmienić nazwę *Morze d’Urville’a* na *Morze Dumont d’Urville’a* oraz nazwę *Morze Weddela* na *Morze Weddella* (13 głosów za, 1 przeciw, 0 wstrzymujących się).

Ze względu na poprawę zapisu nazwy pochodzącej od nazwiska zmieniono nazwę *Fiord Laubefa* na *Fiord Laubeufa*, gdyż poprawny zapis nazwiska tego francuskiego inżyniera to Maxime Laubeuf. Zmieniono również egzonim *Cieśnina Szokalskiego* na *Zatoka Szokalskiego* (obiekt ten do 1948 roku uważany był za cieśninę i stąd w niektórych źródłach pojawia się błędnie jako cieśnina). Obie zmiany wprowadzono jednogłośnie.

Po wyjaśnieniach A. Czernego Komisja jednogłośnie postanowiła przyjąć nazwę *Lodowiec Szelfowy Ronne*, zaznaczając, że wyraz „Ronne”, będący nazwiskiem żeńskim, jest nieodmienny. Postanowiono również (jednogłośnie) skasować egzonim *Lodowiec Czeluski* (wraz z endonimem) oraz zmienić nazwy *Lodowiec Dolny Wrighta* na *Dolny Lodowiec Wrighta* i *Lodowiec Górny Wrighta* na *Górny Lodowiec Wrighta*.

Wątpliwości budziła, występująca w dotychczasowym wykazie, polska nazwa *Astrolabia* dla wyspy. Nazwa ta nie odpowiadała endonimom zaproponowano zatem albo jej zmianę na *Astrolabium*, albo jej skasowanie. Ponieważ wyspa ta jest niewielka postanowiono skasować dla niej egzonim (11 głosów za skasowaniem, 1 przeciw, 1 wstrzymujący się). Podobnie, ze względu na niewielkie rozmiary obiektu i wątpliwe tłumaczenie nazwy, skasowano egzonim *Gandawa* dla wyspy (jednogłośnie). Zmieniono również egzonim *Wyspy Biscoe’go* na *Wyspy Biscoe* (11 głosów za zmianą, 1 przeciw, 1 wstrzymujący się), gdyż nazwiska Biscoe nie powinno się odmieniać.

W dalszej kolejności skasowano egzonim *Przylądek Vauréala* gdyż jest to dawna nazwa *Szczytu Vauréala* uwzględnionego już w wykazie w punkcie „szczyty”. Zmieniono także nazwę *Góry Belgica* na *Góry Belgiki* – nazwa gór pochodzi od nazwy statku „Belgica”, którą to nazwę powinno się odmieniać (11 głosów za zmianą, 0 przeciw, 2 wstrzymujące się) oraz nazwę *Góra Fridtjofa Nansena* na *Góra Fridtjofa Nansena*, gdyż poprawny zapis imienia tego norweskiego polarnika jest przez literę „o” (przez aklamację).

Komisja postanowiła również skasować egzonim *Wzgórza Bungera*, jako wariantowy dla *Oazy Bungera*. Opuszczony egzonim odpowiada co prawda obecnej oficjalnej nazwie *Bunger Hills*, lecz nie jest on używany, w przeciwieństwie do egzonimu *Oaza Bungera* (12 głosów za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się). Dodano też nazwę *Biegun Niedostępności* dla nieczynnej radzieckiej stacji polarnej – jest to ważny obiekt związany z historią badań Antarktydy, a polska nazwa jest często spotykana w literaturze (12 głosów za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się).

Po długiej dyskusji postanowiono wprowadzić nazwę *Wyspy Rozproszone* dla jednostki administracyjnej wchodzącej w skład Francuskich Terytoriów Południowych i Antarktycznych, która do 03.01.2005 wchodziła w skład Reunionu (9 głosów za, 2 przeciw, 2 wstrzymujące się). Dodano również egzonim *Wyspa Kerguelena* (12 głosów za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się), skasowano egzonim *Nowy Amsterdam* jako nieużywany i nie odpowiadający obecnej

nazwie oryginalnej (jednogłosnie) oraz dodano egzonim *Wyspa Świętego Pawła* jako pochodzący od przyjętej wcześniej nazwy jednostki administracyjnej (jednogłosnie).

Przy wykazie nazw z obszaru Georgii Południowej i Sandwicha Południowego postanowiono, że człon „Sandwich” występujący w nazwie tego terytorium, będzie się odmieniał – w wykazie „Nazwy Państwa świata, ich stolic i mieszkańców” podano, że nie jest on odmienny (ustalenie to przyjęto przez aklamację). Zmieniono również jedną nazwę z obszaru tego terytorium – *Zatoka Nowosielskiego* na *Zatoka Nowosilskiego*, gdyż taka pisownia wynika zarówno z endonimu angielskiego, jak i oryginalnego zapisu nazwiska Павел Новосильский, który był zastępcą Łazariewa na statku „Mirnyj” w czasie ekspedycji Bellingshausena (przez aklamację).

Postanowiono również przyjąć nazwy *Wyspa McDonalda* oraz *Wyspy McDonalda* jako egzonimy pochodzące od nazwy terytorium, w którego skład wchodzi – Wyspy Heard i McDonalda (12 głosów za, 1 przeciw, 0 wstrzymujących się).

Dyskusje wywołała kwestia spolszczeń nazw nadanych w czasie polskich ekspedycji polarnych. W wykazie wymieniono wszystkie nazwy, które zostały oficjalnie zestandaryzowane. Ponieważ jednak Polska nadaje nazwy wyłącznie po angielsku ich polskie odpowiedniki są egzonimami. W wykazach nazw nadanych przez Polaków, publikowanych w specjalistycznych czasopismach, podawane są dla nich również polskie odpowiedniki. Komisja postanowiła podać wszystkie te nazwy, z zastrzeżeniem, że nie są to nazwy standaryzowane przez Komisję, lecz jedynie spis nazw podanych przez polarników. Dlatego postanowiono by polskie nazwy podać w takiej formie, w jakiej zostały opublikowane ww. czasopismach, wprowadzając zmiany wyłącznie w przypadku ewidentnie błędnych spolszczeń (informacja o tym fakcie powinna znaleźć się w wykazie). Na ogółem 227 tego typu nazw (dodatkowych 21 nazw z tej grupy było już wymienionych we wcześniejszym wykazie), postanowiono zmienić jedynie 2 nazwy: *Trio Correllego* zamiast *Trio Correlli’ego* dla grupy wysp oraz *Przylądek Boya* zamiast *Przylądek Boy’a*. Dodatkowo wątpliwości budziła pisownia nazwy *Kapitan Ahab* dla wyspy – M. Zych zobowiązał się sprawdzić czy poprawną pisownią jest *Ahab* czy też *Achab*^{*}.

Ad. 4. Dokończenie omawiania wykazu nazw z obszaru Rosji postanowiono przenieść na kolejne posiedzenie.

Ad. 5. M. Zych zaproponował, aby dotychczas wydane zeszyty „Nazewnictwa geograficznego świata” umieścić, w formacie PDF, na internetowej stronie Komisji. Jednak członkowie Komisji nie poparli tego pomysłu, argumentując, że w wykazach tych jest sporo

^{*} Ahab jest bohaterem powieści „Moby Dick”, kapitanem statku „Pequod”. W angielskim oryginale postać ta nazywa się Captain Ahab, a w polskich przekładach – Kapitan Ahab. Formy Kapitan Achab nie spotyka się. Jednak imię tej postaci prawdopodobnie jest inspirowane imieniem biblijnego siódmego króla Izraela, którego imię stało się synonimem niegodziwości (z czego właśnie słynął literacki Kapitan Ahab). Wg encyklopedii PWN imię tego króla pisze się Achab (אָחָב). Jednak wydaje się, że dla bohatera powieści (a co za tym idzie i dla nazwy geograficznej) należy pozostawić zapis Ahab, który jest rozpowszechniony [przyp. M. Zych].

błędów i w takiej formie, przed dokładnym zweryfikowaniem i ujednoliceniem, nie powinny być szerzej rozpowszechniane. I. Krauze-Tomczyk poinformowała, że każdy, kto się zgłosi do Komisji może otrzymać egzemplarz wykazu. Zaproponowano zatem, żeby na stronie internetowej Komisji podać informacje o opracowywaniu takich wykazów i o możliwości ich otrzymania na podstawie indywidualnej prośby. Dodatkowo informując, że są to wykazy robocze nie będące publikacjami oficjalnymi, udostępnianymi jedynie w celu zbierania opinii o tych wykazach od ich potencjalnych użytkowników.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
mgr Maciej Zych

Sekretarz Komisji
mgr Izabella Krauze-Tomczyk

Wiceprzewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska